

syn til Affattelsen af Menighedsraadsloven. Jeg anser det for givet, at den bliver vedtaget i en saadan Form, at jeg ikke paa nogen Maade kan være med til at stemme for den. Men der er imidlertid her i Salen fremkommet Ytringer, der dog friste mig som gammelt Medlem og som en af de maaske faa, der endnu have Erindringer, og det meget levende Erindring, fra den Tid, da Grundlovens § 75 blev til, altsaa fra 1849. Jeg havde selvfølgelig som ung Mand ikke fjerneste Indflydelse paa, hvad der den Gang skete, men jeg havde en saa levende Interesse for det, der gik for sig, at jeg ikke forsømte nogen Lejlighed til at skaffe mig Underretning om de Punkter, jeg ikke ret forstod, og jeg maa føje til, at jeg havde meget god Adgang til at faa saadan Underretning paa Grund af de Forhold, hvorunder jeg levede, og de Kredse, hvori jeg levede, og som stod dem, man kalder Grundlovens Fædre, dem, der skabte Grundloven af 1849, nær. Den Bemærkning, jeg nu vil gøre herom, er den, at Tilstedekomsten af § 75 i Grundloven, der jo ikke blot lyder paa, at det ved Lov kan bestemmes, hvorledes en Kirkeforfatning kan blive, men ligefrem siger, at Forfatningen for Folkekirken bestemmes ved Lov, er en Befaling fra Grundlovens Side. Jeg tænkte: Det behøves jo ikke, man kan bestemme ved Lov, hvad man vil. Dette Udtryk var mig lidt vanskeligt at forstaa. Jeg kunde meget godt forstaa den Interesse, der kunde knytte sig til at faa en Kirkeforfatning frem, men jeg kunde ikke forstaa, hvad egentlig Tvang, Pres der skulde lægges paa. Det, jeg nu gerne vil meddele her som en fuldstændig sikker Erindring for mit Vedkommende fra den Tid, er det, at den Forklaring, der blev givet mig fra kompetent Side om Betydningen af § 75, som skulde fremtvinge en Kirkeforfatning, det var den — og deraf ville De se, at der allerede den Gang var en politisk Hensigt —: Vi kunne ikke lade den bekendelsesløse Rigsdag være raadende over Folkekirken kirkelige Anliggender. Det var Svaret. Svaret var fuldstændig tilfredsstillende eller afgørende for mig, jeg forstod det godt. Men jeg vil sige, at man kunde jo være gaaet videre endnu, naar man vilde fritage Kirken for bekendelsesløs Indflydelse, thi den Gang ligesom nu havde vi jo ikke noget Væge mod at have bekendelsesløse Regeringer. Paa den Tid, da Grundloven blev givet, i 1849, havde man ikke den Erfaring, som vi nu have, at ogsaa Mænd af andre Tros-

bekendelser end Folkekirken kunne kaldes til at tage Sæde i Statens Regering. Endogsaa Konseilspræsidenter have vi jo haft, som ikke have hørt til Folkekirken, hvorfor skulde vi saa ikke kunne faa en saadan Mand til Kultusminister? Hvad skulde forhindre det? Men hvilken Garanti har man da i Kultusministerens Person for, at Folkekirken Anliggender blive behandlede overensstemmende med Kirkens Tarv? Jeg tror altsaa, at Tanken i det Svar, jeg fik, at man maatte søge at udelukke Indflydelse eller Afgørelser paa Kirkens Anliggender fra bekendelsesløse, kan have sin fulde Berettigelse. Men jeg vil tilstaa, at havde Mændene fra 49, Grundlovens Fædre, levet endnu, vilde de vist nu have fundet det temmelig ørkesløst af dem at have sat § 75 ind i Grundloven. Det har taget over 60 Aar, før der er kommet ret alvorlige Forhandlinger om Gennemførelsen af en Kirkeforfatning, og hvad have de saa ført til — foruden den uundgaaelige Strid og Splid, der er fremkaldt ved dem? Hvad have de ført til? Ja, det Resultat, de ville føre til i Dag, og som vil være stadfæstet, naar Hans Majestæt giver sin Underskrift derpaa, det vil være et saadant, at Grundlovens Fædre vilde sige: Det er ganske ørkesløst, thi det, som vi vilde, det var at skaffe Kirken en Forfatning, hvorved den kunde blive medstyrende af sine egne Anliggender, men det er fuldstændig skudt bort. Jeg antager, at de gamle Mænd, Mændene fra 1849, Grundlovens Givere, vilde sige: Vi kunde ligesaa godt have ladet bekendelsesløs Rigsdag, bekendelsesløst Sogneraad, bekendelsesløst Amtsraad, bekendelsesløst Byraad, bekendelsesløst Ministerium raade som at søge at skaffe Kirken selv en Forfatning, hvorigennem den kunde faa Indflydelse. Det er min Tro,

Denne Udtalelse, som jeg maaske har trættet med, maa jeg tilstaa til dels blev fremkaldt fra den modsatte Side af Salen, hvor der blev hævdet, at man endogsaa uden at høre til Folkekirken rettelig kan være med til at lede Folkekirken kirkelige Anliggender, saaledes forstod jeg det. Jeg kan ikke nægte, at det harmonerede daarligt med, hvad Mændene fra 1849 havde udtalt til mig om, at man kan ikke lade den bekendelsesløse Rigsdag styre Kirkens Anliggender.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Appel): Jeg takker det ærede 5te kongevalgte Medlem (Estrup), fordi det ærede Medlem tog Ordet. Jeg har den Op-